

Asia: VN/36104/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi de minimis-asetusten ((EU) 2023/2831 ja 2023/2832) kansallisesta täytäntöönpanosta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

KEHA-keskus toteaa, että HE-luonnos on perusteellisesti valmisteltu. Lausuntokierrokselle tullessa esityksessä on esitetty kattavasti muutokset, tavoitteet, ehdotukset sekä muutoksen vaikutukset. Ehdotetuilla säännöksillä varmistetaan de minimis asetusten mukainen seuranta tulevina vuosina melko kattavasti. HE on kannatettava, mutta sisältää myös huolenaiheita.

Yksityiskohtaiset huomiot esityksestä:

Eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annettuun lakiin 300/2001 ehdotetaan lisättävän uusi 2 b §. Tuen myöntäjä vastaisi lähtökohtaisesti niistä velvoitteista, jotka EU-asetus asettaa jäsenvaltiolle. Näin varmistetaan uuden seuranta- ja raportointivelvoitteen toteutuminen, kasautumisen valvonta sekä tietojen säilyttäminen, joiden yksityiskohtaiset vaatimukset on EU-asetuksissa

säädetty, mutta joiden vastuutahoa ei ole kohdennettu jäsenvaltion sisällä. Tarvittaessa tarkempia säädöksiä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Tuen myöntäjät velvoitettaisiin jatkossa tallentamaan tiedot myöntämistään tuista unionin tason keskusrekisteriin. Rekisterivelvoitetta sovelletaan 1.1.2026 alkaen.

Hallituksen esityksessä todetaan myös, että työ- ja elinkeinoministeriö on linjannut Suomen käyttävän unionin tason keskitettyä rekisteriä. Ministeriö katsoo, ettei sillä ole resursseja kehittää omaa kansallista rekisteriä, eikä kansallinen vähämerkityksisten tukien rekisteri tuottaisi huomattavaa lisäarvoa verrattuna unionin tason keskusrekisteriin. Ministeriö on myös linjannut, että unionin tason keskusrekisterin käyttäjähallinto ja käyttäjätuki Suomessa ei toteutuisi ministeriön tasolla.

Tukea myöntävien viranomaisten on saatava riittävän aikaisin kaikki tarvittavat tiedot rekisterivelvoitteen toteuttamiseen liittyen. Viranomaisilla tulee olla riittävä aika kehittää sähköisiä välineitä de minimis -tietojen poimimiseen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että viranomaisten tulee tietää mitä tietoja rekisteriin tulee toimittaa. Lisäksi tulee olla varmuus siitä, että useampien tukitietojen toimittaminen komissiolle onnistuu yhdellä tiedostolla. Tiedossa tulee olla myös hyväksytty tiedostomuoto.

Tukea myöntäville viranomaisille tulee tarjota riittävää ohjausta ja tukea unionin keskusrekisterin käyttöön liittyen. Tämä sisältää ohjeet valtuuksien hakemisesta, rekisterin käytöstä, sekä yhteystiedot tahoon, johon voi olla yhteydessä rekisterin käyttöön liittyvissä kysymyksissä, sekä teknisissä ongelmatilanteissa. Huolta herättää se, että onko tukea myöntävillä viranomaisilla riittävästi aikaa reagoida rekisterivelvoitteen toteuttamiseen, koska yleisen de minimis -asetuksen osalta rekisterivelvoite alkaa 1.1.2026. Lisäksi hallituksen esityksessä on mainittu, että keskustelut liittyen tallettamisvelvoitteen yksityiskohtaisempiin toimintoihin käydään komission kanssa vasta lokakuussa 2025, joten viranomaisten aika reagoida jää lyhyeksi.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että myönnettyä vähämerkityksistä tukea koskevat tiedot merkitään 1.1.2026 alkaen kansallisen tai unionin tason keskusrekisteriin. Keskusrekisteriin merkittyjen tietojen on sisällettävä edunsaajan tunnistetiedot ja tiedot tuen määrästä, tuen myöntämispäivästä, tuen myöntäneestä viranomaisesta, tukivälineestä sekä asianomaisesta NACE-luokituksen perusteella. Keskusrekisteri on perustettava siten, että tiedot ovat helposti yleisön saatavilla, samalla kun varmistetaan unionin tietosuojasääntöjen noudattaminen, tarvittaessa myös pseudonymisoimalla tietyt rekisterimerkinnät. Tiedot on tallennettava rekisteriin 20 työpäivän kuluessa tuen myöntämisestä.

KEHA-keskus toteaa, että de minimis -tietojen toimittaminen useaan eri rekisteriin aiheuttaa viranomaisille huomattavaa lisätyötä, joten on edistettävä sitä, että tiedot saataisiin toimitettua komissiolle kansallisesta yritystukirekisteristä automatisoidusti. Tämä edellyttää yritystukirekisteriä koskevan tallettamisvelvollisuuden laajentamista, koska rekisterivelvoite tulee koskemaan 1.1.2027 alkaen myös maatalousalan vähämerkityksisiä tukia, sekä tulevaisuudessa myös kalastus- ja vesiviljelyalan vähämerkityksisiä tukia. Tietojen ilmoittamisen osalta tulisi pyrkiä siihen, että viranomaisten ei tarvitsisi tallentaa samoja tietoja useaan eri rekisteriin.

Koska tukiviranomaisen on tallennettava tiedot 20 työpäivän kuluessa tuen myöntämisestä, tarkoittaa tämä jokaiselle tukea myöntävälle viranomaiselle merkittävää työmäärää manuaalisen tietojen lataamisen osalta. Kun tietoja ei kattavasti vielä ole yhdessä järjestelmässä, joutuu tukiviranomainen yhdistelemään tietoja lataus-exceliin. Resurssitarve on huomattava, ja KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan suurempi kuin hallituksen esityksessä arvioidaan. Hallituksen esitys tuodaan teknisenä muutoksena, mutta resurssivaikutukset tulisi huomioida valtion talousarviossa. KEHA-keskus kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että ministeriötason käyttäjähallintoa tai

käyttäjätukea ei hallituksen esityksen mukaan ole luvassa, vaan viranomaiset joutuvat asioimaan komission kanssa ilman uuden rekisterin käyttöön liittyvää tukea.

Smolander Pauliina
KEHA-keskus